Katechetický VĚSTNÍK

č. 10 Školní rok 2002/03 – červen

Vážení a milí katecheté,

tento poslední úvodník letošního ročníku jsem napsal v Římě, kde jsem se účastnil kongresu organizovaného CCEE pro předsedy katechetických komisí a vedoucí národních katechetických center na téma „Kněz a katecheze“. A tak se letos rozloučíme zmínkou o tomto velmi užitečném setkání. Když zazněly referáty z mnoha zúčastněných zemí, bylo vidět, jak je v Evropě skutečně pestrá situace kolem katecheze. Moc jsem přemýšlel nad tím, jak do několika řádků shrnout to podstatné. Zkusím zde předložit bez dalšího komentáře nejrůznější pláče i radosti, tak jak zazněly (podotýkám, že to jsou názory ryze „mimočeské“ – západní i východní, a pro úplnost dodávám, že jde o mé pracovní simultánní překlady), abychom si aspoň trochu představili tu složitost, ve které je sice dost těžké se orientovat, ale která bezesporu potvrzuje, že katecheze není v Evropě mrtvá. Kdyby byla, tak by se přece nehýbala…

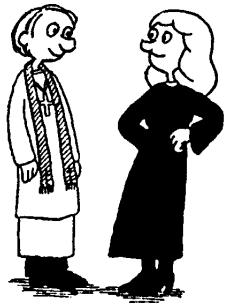

Takže: „Kněz je vytlačován mimo katechezi a hlavně mimo kontakt s dětmi placenými laiky.“ – „Kněží nemají zájem o katechezi.“ – „Nevěnují se svým katechetům.“ – „Rodiče nevěří laikům, chtějí, aby katechizoval kněz.“ – „O školní náboženství je čím dál menší zájem.“ – „Katecheze je v diecézích i na národní úrovni nedostatečně organizována.“ – „Příprava katechetů je moc teoretická a málo praktická.“ – „Katecheze patří mezi ty méně úspěšné služby církve, a to vyčerpává.“ – „Východní země mají v katechezi mnoho problémů, ale věří aspoň v její budoucnost, zatímco tradiční západní země bojují s formálností katecheze, a ta ohrožuje její budoucnost daleko víc.“ – „Budoucnost patří katechezi v rámci farního společenství v úzké spolupráci kněze s laiky.“ – „Katechetická formace kněží a laiků je zcela nedostatečná.“ – „Oč méně má východní Evropa potřebného vybavení pro katechezi, o to víc má dobrovolných katechetů.“ – „Bohoslovci, kněží, laici nemají být katecheticky formováni jako izolovaní odborníci, ale jako lidé, kteří dokáží vytvářet vztahy i mezi sebou navzájem.“ – „Zkusme zapojit do katecheze nejen jednotlivce, ale i malá společenství existující ve farnosti.“

Tolik z koše nejrůznějších názorů. No, a úplně na závěr bych chtěl moc poděkovat zejména brněnskému Katechetickému centru, ale i všem pravidelným i občasným spolupracovníkům za celoroční práci na tomto věstníku a připojuji přání pevné víry v inspiraci Ducha Svatého a v pomoc dobrých lidí. Moc poděkovat bych chtěl rovněž centru ostravsko-opavskému, kde se loni narodila putovní výstava Svět očima Bible a Bible očima světa a odkud letos vzešly (a doufejme, že ještě vzejdou) další pracovní listy a také osnovy k rakouské řadě učebnic. Palce držíme i Katechetickému centru v Hradci Králové, které se obětavě ujalo hlavního dílu příprav celostátního setkání katechetů letos o posledním říjnovém víkendu. Velký dík patří kromě zmíněných i ostatním katechetickým střediskům, tedy pražskému, českobudějovickému, plzeňskému, litoměřickému a olomouckému za jejich trpělivou každodenní starost o katechety, za vymýšlení a vydávání nejrůznějších pomůcek a materiálů. Děkuji i pracovní skupině, která v současnosti pracuje na národním direktoriu pro katechezi, a dalším spolupracovníkům. Všem přeji slovy klasika „Jaro a nebeský Jeruzalém.“

Obsah čísla **10/02-03**

Téma:
Desatero
– 8. přikázání

- Vzděláváme se:
  Osmé přikázání
  (P. Petr Vrbacký)
- Inspirace pro katechezi:
  Nevydáš křivé svědectví proti svému bližnímu
- Test znalostí:
  Desatero – 8. přikázání
- Příběhů není nikdy dost:
  Klepna
  Jazyk
  Porovnávání
- Pedagogické okénko:
  Dospívající a modlitba

Přílohy:

- Kartičky pro chytré hlavičky:
  37 Ženy u hrobu
  38 Vzkříšený Ježíš uprostřed učedníků
  39 Nanebevstoupení
  40 Letnice
- Luštěnky a prac. listy:
  Nepromluvíš…
  Jak působí Duch Sv.
  Cyril a Metoděj (comiks)
- Pro tentokrát:
  Hříčky do krabičky – Desatero (všeobecně)

Ostatním katechetům – jak kněžím, tak i laikům a řeholníkům – přeji, abychom se dokázali otřepat ze všech neúspěchů a zklamání a zkusili to s novou nadějí znova!

Žehná Vám P. Jiří Kaňa

VZDĚLÁVÁME SE

🕮 Osmé přikázání

Už Malý princ věděl, že „řeč je pramenem nedorozumění“, a my k tomu můžeme jen suše dodat, že slovem lze i zabíjet. Osmé přikázání zakazuje překrucovat pravdu ve vztazích ke druhým. Porušování pravdy ... je vážnou nevěrností vůči Bohu *(KKC 2464)*. „Nebylo by možné lidské soužití, kdyby si lidé navzájem nedůvěřovali, totiž kdyby si navzájem neříkali pravdu“ *(sv. Tomáš Akvinský)*.

Pravda jako správnost jednání a lidské řeči se nazývá pravdivost, upřímnost nebo přímost. Je to ctnost, která spočívá v tom, že se projevujeme pravdivě ve svých skutcích, říkáme pravdu svými slovy a varujeme se přitom dvojakosti a přetvářky *(KKC 2468)*. Pravdivost respektuje správnou rovnováhu mezi tím, co má být sděleno, a tajemstvím, jež má být zachováno: vyžaduje čestnost a diskrétnost.

Jak vyřešit otázku, kdy jsem povinen ze spravedlnosti říkat pravdu, a kdy jsem povinen z lásky mlčet? Tam, kde by holá pravda neměla za následek bezpečí, mír, radost, ale vyvolala by zmatek, trápení nebo neštěstí, tam nesmíme říct vše, co víme. Jsou situace, kdy o tom, co vím, musím mlčet. Kolik nelásky může být ve slovech: „Já mu ale povím pravdu!“ Nesobecká láska k pravdě bude proto pečlivě vážit chápavost druhého, jeho momentální situaci. Počká ochotně na vhodnou chvíli, jak to dělal i Ježíš: „Měl bych vám ještě mnoho co říci, ale teď byste to nemohli unést“ *(Jan 16,12)*.

Lež spočívá v tom, že člověk říká nepravdu s úmyslem oklamat bližního, který má nárok na pravdu. Provinění spáchané proti pravdě vyžaduje odčinění. Úcta k dobrému jménu zakazuje každé nactiutrhačné (= neoprávněné vyzrazení pravdy) nebo pomlouvačné (vylhaná informace) chování či slovo.

Informace v hromadných sdělovacích prostředcích mají sloužit obecnému blahu. Společnost má právo na informace zakládající se na pravdě, na svobodě, spravedlnosti a solidaritě. Ve vztahu k těmto sdělovacím prostředkům si jejich uživatelé mají uložit mírnost a kázeň. Mají povinnost vypěstovat si jasné a správné svědomí, aby dokázali snáze odolat špatným vlivům. Ničím nelze ospravedlnit, když sdělovací prostředky šíří informace za účelem manipulace veřejného mínění *(II. vatikánský koncil)*.

Shrňme si nakonec, k čemu nás osvobozuje osmé přikázání, takto: „Nemusíš se zaplétat do lži, abys zakryl své slabosti, abys pošpinil bližního, aby ses vyhnul své povinnosti. Lhaní je *namáhavé*, plodí nedůvěru. Nakonec ti nikdo nebude věřit. Žij raději v upřímnosti. Tvůj Bůh je Pravda – drž se Ho a budeš také důvěry-hodný“ *(E.Lange)*.

P. Petr Vrbacký

INSPIRACE PRO KATECHEZI

K tématu: Desatero – 8. přikázání

☑ Nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví.

Pomůcky: Novinové zprávy, časopisy, lepidlo na koláž, balicí papír s nápisem; pro každého žáka list papíru s nedokončenými větami, proužek žlutého a šedého papíru.

Uvedení do tématu:

- ***Doplňování vět***

Pro každého žáka máme připraven papír, na kterém jsou nadepsány nedokončené věty: **Opravdu se mi na tobě líbí, že… Ty fakt dobře umíš… Oceňuji na tobě…** Žáci si papíry přišpendlí na záda. Pak si všichni vezmou tužku a pohybují se po třídě. Navzájem si doplňují věty: dopisují kladná a výstižná vyjádření. Platí pravidlo, že jednomu spolužákovi mohu doplnit vždy jen jednu větu. Nikdo samozřejmě neví, kdo mu kterou větu dopsal. Jakmile jsou všechny věty doplněny, sundají si žáci papíry ze zad a přečtou si doplněné věty.

Můžeme pak vytvořit prostor pro to, aby každý mohl říci, jak na něho věty zapůsobily, případně přečíst tu větu, která ho nejvíce potěšila.

- ***Slova, která nás zasáhla***

Rozdáme žákům po dvou proužcích papíru, např. jeden žlutý, druhý šedivý. Necháme si chvíli na přemýšlení o tom, jaká kladná věta o mně samotném mi uvízla v paměti a naopak jaká negativní. Velmi inspirující může být vlastní vzpomínka katechety; může tak doložit skutečnost, že některá slova člověka zasáhnou tak silně, že si je pamatuje i po dvaceti, třiceti letech. Snad je možné mluvit i o tom, jak mne tato věta ovlivnila, co způsobila.

Žáci pak píší věty, na které si sami vzpomínají ze své minulosti. O svých vzpomínkách pak můžeme mluvit společně.

Druhou možností je přemýšlet o větách, které jsem já sám vyslovil. Kdy se mi stalo, že jsem byl moc rád, že jsem něco dokázal říct? Kdy jsem naopak něco řekl, a pak bych se nejraději neviděl a přál jsem si, abych to nikdy nevyslovil?

Téma: Při vlastním tématu se více zaměříme na lež. Doprostřed třídy položíme balicí papír s nápisem „Lidé lžou, protože…“. Společně pak vymýšlíme a zapisujeme na papír důvody, které vedou lidi ke lži (chtějí se dostat z potíží, nechtějí někoho urazit, bojí se říci pravdu…).

Po dokončení seznamu přemýšlíme o tom, jsou-li některé důvody horší než jiné. Co je rozhodující? Existuje něco takového jako „nevinná lež“? Je někdy správné lhát?

Pro ilustraci dosahu lži a pomluv můžeme použít příběh Klepna (viz str. 4).

Katecheta si včas najde v novinách zprávy, které jsou velmi nedůvěryhodné nebo nespolehlivé, nejlépe přímo takové, jejichž zkreslenost později vyšla najevo. Třída se rozdělí do skupinek. Úkolem každé skupinky je vymyslet „pokračování příběhu“ – jaké následky mohla mít tato nepravdivá zpráva pro toho, koho se týkala, nebo pro jeho rodinu?

Dynamika:

- ***Nepravidelné časování***

Abychom si více uvědomili, jak výběrem slov už vlastně druhého často hodnotíme a posuzujeme, můžeme využít aktivitu „nepravidelné časování“ *(Katechetické metody, MCM Olomouc 1992)*:

Cvičení je založeno na skutečnosti, že své vlastní chování považujeme za kladné, a totéž chování svého bližního považujeme za záporné. Zatímco sám sebe považuji za „statečného“, druhý člověk v téže situaci se mi zdá „svéhlavý“ a „paličatý“.

Všichni účastníci obdrží následující listinu, na které jsou výpovědi v 1. osobě jednotného čísla. Každý sám (nebo skupiny po čtyřech) hledá o něco negativnější výpovědi v druhé a třetí osobě a poznamenává je na papír. Listina obsahuje JÁ výpovědi k časování:

1. *Já jsem přesný. – (Ty bazíruješ na každé minutě… On/ona… je nemožný pedant.)*
2. *Já netančím moc rád. – Ty… On/ona…*
3. *Já jsem optimista.*
4. *Normálně se připojuji k mínění skupiny.*
5. *Dbám na dobré oblečení.*
6. *Občas nad sebou ztrácím kontrolu.*
7. *Názory svých rodičů beru s respektem.*
8. *Mám pevné zásady.*
9. *Hájím svá práva.*
10. *Občas si koupím CD.*
11. *Mám několik kilogramů nad ideální váhu.*
12. *Nenadělám mnoho slov.*
13. *Pravidelně chodím do kostela.*
14. *Mám zájem o další vzdělávání.*
15. *Jsem přizpůsobivý.*
16. *Rád vidím milá děvčata/chlapce.*
17. *Mám již v obličeji nějaké vrásky.*
18. *Rád si vypiji pohárek vína.*
19. *Ocením dobré jídlo.*
20. *Odkládám mnohá rozhodnutí.*

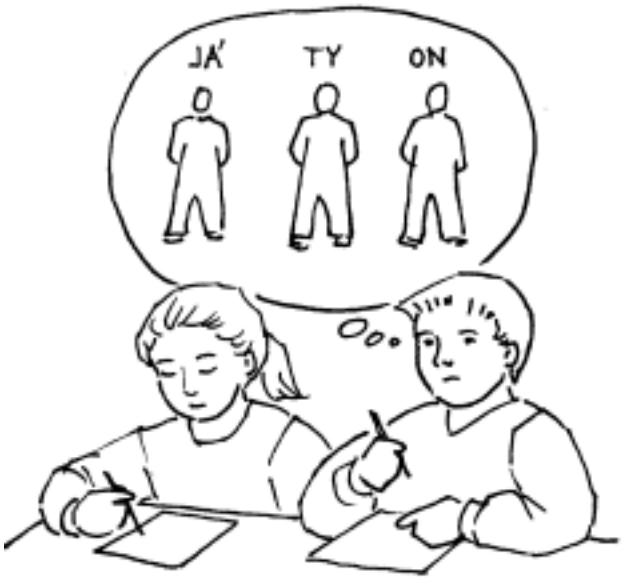

K tomuto cvičení se musí účastníkům poskytnout asi čtvrthodina času. Potom mohou žáci ještě přemýšlet, při jaké příležitosti tento zvyk „nepravidelného časování“ nejčastěji praktikovali. Různá časování se potom mohou přečíst, podle okolností se proberou i úvahy, které vedly k daným odpovědím.

Závěr: Jako závěrečnou modlitbu a shrnutí dnešního tématu můžeme společně zazpívat píseň Osvoboď nás pravdou.

Připravuje Hana Baránková

K přílohám a liturgickému roku

☑ **Hříčky do krabičky – Desatero.** Vzhledem k tomu, že „Náměty k promluvám s využitím předmětů všedního dne“ jsou pro tento školní rok skončeny (byl již uveden cyklus A, B, C), zařadili jsme pro tentokrát přílohu „Hříčky do krabičky“ na téma Desatero. Pamětníci je z minulosti znají (jiná témata), novým odběratelům sdělujeme, že formát je volen tak, aby se kartičky vešly do krabičky od zápalek. Určeno pro starší školní věk.

PŘÍBĚHŮ NENÍ NIKDY DOST

❖ Klepna

Jedna klepna, která ráda pomlouvala druhé lidi, dostala od svého zpovědníka sv. Filipa Neriho zvláštní pokání: „Běžte domů, rozřežte peřinu a vysypte peří na ulici. Pak zase přijďte ke mně!“ Když to žena udělala a vrátila se, kněz jí přikázal: „Teď všechno peří zase posbírejte!“ Žena se

bránila: „Ale to přece už nejde! Vítr peří roznesl do všech stran!“ Kněz jí řekl: „Zrovna tak je to se všemi zlými slovy, která jste pronesla o druhých. To už také nemůžete zcela napravit.“

Otčenáš a Desatoro, ako ich nepoznáme. Nové Mesto, Bratislava 1994

❖ Jazyk

Velký pán Obataláh se jednoho dne rozhodl, že předá vládu nad světem do rukou někoho jiného. První, na koho pomyslel, byl jeho věrný pomocník Orula. Ovšem Orula byl ještě mladý a Obataláh se obával, že by pro takový těžký úkol nebyl dostatečně zkušený. Usmyslil si, že jej podrobí zkoušce. Dal si ho zavolat a poručil, aby mu připravil nejlepší jídlo, které dokáže uvařit. Orula se vydal na trh a jeho volba padla na hovězí jazyk. Uvařil ho, okořenil a nesl nejvyššímu vládci. Obataláh ho ochutnal a byl spokojen. Ještě nikdy nejedl něco tak dobrého. Když dojedl, zeptal se: „Pověz mi, Orulo, proč sis zrovna zvolil jazyk, když jsi byl na trhu nakupovat?“

„Veliký pane,“ odpověděl Orula, „jazyk je velice důležitá věc. Jazykem můžeš pochválit dobře vykonanou práci a poděkovat každému, kdo udělal dobrý skutek. Jazykem můžeš oznamovat dobré zprávy a vést lidi po správné cestě. A jazykem můžeš dokonce člověka povýšit a udělat z něj panovníka.“

„Všechno, co jsi řekl, je pravda,“ řekl Obataláh a pomyslil si, že Orula je přece jen moudrý muž. Rozhodl se však, že ho vyzkouší ještě jednou. Pravil: „Připravil jsi mi nejlepší jídlo na světě, teď mi připrav nejhorší jídlo, které si dovedeš vymyslet.“ Orula šel znovu na trh, chvilku se rozhlížel, a koupil znovu jazyk. Přinesl ho domů, uvařil, okořenil a donesl Obataláhovi. Když velký vládce zase spatřil na míse hovězí jazyk, podivil se a řekl: „Nejdříve jsi mi přinesl jazyk jako nejlepší věc na světě, a teď mi ho přinášíš jako tu nejhorší. Jak mi to vysvětlíš?“

„Velký panovníku,“ odvětil Orula. „Jazyk je velice důležitá věc. Jazykem můžeš honit člověka do práce a zničit jeho dobrou pověst. Můžeš přivést lidi do zkázy a připravit je o živobytí. Jazykem můžeš zradit svou domovinu a uvrhnout svůj národ do otroctví.“

Když to Obataláh slyšel, řekl Orulovi: „Všechno, co jsi řekl, je pravdivé. Navzdory svému mládí jsi velice moudrý muž.“ A vložil vládu nad světem do jeho rukou.

Kubánská pohádka. Život plný setkání, Portál, Praha 1995

❖ Porovnávání

Jeden malý chlapec si u maminky stěžoval na svého spolužáka Jirku. Zdálo se mu, že Jirka mu stále ubližuje. Maminka místo odpovědi vstala, přinesla váhy a kostky na hraní. „Dávej pozor,“ pravila, „zahrajeme si takovou malou hru. Nejdříve položíme jednu kostku na misku, která bude představovat Jirkovy chyby. Jmenuj mi nějakou. Chlapec uvedl hbitě jednu chybu svého spolužáka. „Tak,“ řekla maminka, „teď mi řekneš jednu z jeho dobrých stránek. Nechává tě někdy jezdit na svém kole?“ Chlapec připustil, že to Jirka dělá často. Nato jeho maminka položila jednu kostku na druhou misku. Opakovala tuto hru tak dlouho, až miska, která představovala Jirkovy dobré vlastnosti, daleko převažovala tu, na niž kladli špatné vlastnosti.

Krátké příběhy 1, Signum Unitatis 1991

„Pokaždé,
když si na někoho stěžuješ,
vlastně říkáš,
že jsi lepší než on.“

Anthony de Mello

Odkazy na další příběhy použitelné k 8. přikázání:

Tři síta, Zloděj sekyry, Sojka

Krátké příběhy 1, Signum Unitatis 1991

TEST ZNALOSTÍ: DESATERO – 8. přikázání

1. **Koho nazývá Písmo „otcem lži“?** *(Jan 8,44)*
   a) Jidáše
   b) Kaina
   c) ďábla

2. **Doplň české přísloví: „Lež má krátké nohy,“**
   a) ale dlouhý rozum
   b) daleko nedojde
   c) pro pírko však i přes plot skočí
3. **Křivá přísaha nebo křivé svědectví je**
   a) nepravdivé svědectví pronesené veřejně s cílem zkreslit informace
   b) nesplnitelný slib daný Bohu
   c) přísaha, kterou se nepodařilo dodržet
4. **Když někdo nepravdivým tvrzením škodí dobré pověsti druhého člověka, je to**
   a) nactiutrhání
   b) pomluva
   c) křivá přísaha
5. **Když někdo zbytečně mluví o skutečných chybách druhého člověka, je to**
   a) křivé svědectví
   b) nactiutrhání
   c) pomluva
6. **Když člověk vědomě říká nepravdu s úmyslem druhého oklamat, je to**
   a) ironie
   b) lež
   c) vychloubání
7. **Lichocení, pochlebování a přitakávání**
   a) není samo o sobě vůbec hříchem
   b) je hříchem, protože se rodí z touhy být oblíbený a vyhnout se nějakému zlu
   c) nemá nic společného s 8. přikázáním
8. **Může někdy kněz vyzradit zpovědní tajemství?**
   a) nikdy – ani slovem, ani jiným způsobem
   b) ano, když jde o nahlášení zločinu
   c) ano, když k tomu dá svolení papež
9. **Týká se povinnost pravdivosti i hromadných sdělovacích prostředků?**
   a) ano
   b) ano, ale jen veřejnoprávních
   c) ne, pro každou firmu je prvořadý zisk
10. **Jaké důvody mohou vést člověka ke lži? Jakými způsoby lze odčinit opovážlivý úsudek, urážky, lež, ironii, nactiutrhání nebo pomluvu?**
    (Žáci pracují jednotlivě nebo ve skupinách)

MaŠ

VYLUŠTILI JSTE SPRÁVNĚ?

☼ **Správné řešení testu: 1c, 2b, 3a, 4b, 5b, 6b, 7b, 8a, 9a, 10 – …**

☼ **Nevydáš křivé svědectví…**
Lež – říkání nepravdy s úmyslem bližního oklamat – omluva, uvedení informací na pravou míru, náhrada škody. **Opovážlivý úsudek** – posuzování bližního (slovy nebo myšlenkami) bez patřičných důkazů – změna smýšlení o bližním. **Pomluva** – šíření lží a nepravdivých údajů o druhém v jeho nepřítomnosti – odvolat pomluvy všude, kam se rozšířily. **Nactiutrhání** – zbytečné mluvení o chybách druhého člověka – vyzvednutí dobrých vlastností před těmi, jimž jsme zdůraznili chyby bližního. **Urážky a tupení** – hanlivé mluvení o někom v jeho přítomnosti – omluva. **Křivé svědectví** – lež pronesená před soudem nebo jinak veřejně – pronesení omluvy před soudem nebo jinak veřejně, náhrada škody.

☼ **Jak působí Duch Svatý.** Tajenka: **Chválili Boha a byli všemu lidu milí.** (1–2 plechová, 2–3 Ábel, 3–4 lilie, 4–5 erb, 5–6 Bosna, 6–7 Abrahám, 7–8 Maria, 8–9 ambon, 9–10 nesmysl, 10–11 Letnice, 11–12 evangelium, 12–13 mše, 13–14 Emauzy, 14–15 yzop, 15–16 Pilát, 16–17 tři, 17–18 idol, 18–19 Ludmila, 19–20 apoštol, 20–1 líp

☼ **Hříčky do krabičky – Desatero:** 1. Mojžíše. – 2. Sinaj. – 3. Na dvou kamenných deskách. – 4. Smlouvu. – 5. Že nepřišel Zákon zrušit, ale naplnit ho. – 6. Miluj Boha nade všechno a svého bližního jako sám sebe. – 7. Lásky k Bohu. – 8. Lásky k bližnímu. – 9. V jednoho Boha věřiti budeš.

– 10. Před závislostí na věcech, které nejsou Bůh. – 11. Blud, pověra, beznaděj, zoufalství, magie, spiritismus, okultismus. – 12. Nevezmeš jména Božího nadarmo. – 13. Braní jména Božího nadarmo, klení, rouhání, proklínání. – 14. Pomni, abys den sváteční světil. – 15. Účastní se pozorně celé mše svaté v neděli a zasvěcené svátky, nedělá těžkou práci bez naléhavé potřeby, dělá druhým radost. – 16. Matky Boží Panny Marie (1. leden) a Boží hod vánoční (25. prosinec). – 17. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi. – 18. Ne, i vztahů v rodině, ve škole, v zaměstnání, politice a společnosti. – 19. Nezabiješ. – 20. Hněv, hádky a vše, co poškozuje zdraví, život a lidskou důstojnost. – 21. Smrt na přání pacienta, odporuje 5. přikázání. – 22. Nesesmilníš. – 23. Sledování intimních obrázků v časopisech, filmech, televizi nebo na internetu, poslouchání či vyprávění sprostých vtipů, sex bez manželství, mimo manželství. – 24. Nepokradeš. – 25. Krádež, loupež, podvod, tunelování, neplacení daní. – 26. Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému. – 27. Lehkovážné posuzování, lež, pomluva, nactiutrhání, urážky, tupení, křivé svědectví. – 28. Nepožádáš manželky bližního svého. – 29. Aniž požádáš statku jeho. – 30. Závist. – 31. Pět. – 32. O nedělích a zasvěcených svátcích slavit mši. Alespoň jednou za rok slavit svátost smíření. Alespoň jednou za rok přijmout Tělo Kristovo, a to nejlépe o Velikonocích. Konat pokání a vyjadřovat to i kajícími skutky. Hmotně se podílet na péči církve o bohoslužbu a potřebné lidi.

PEDAGOGICKÉ OKÉNKO

Dospívající mládež a modlitba

O modlitbě byly napsány celé knihovny. Modlitbě se však naučíme jenom tím, že se budeme sami modlit. Při práci s dospívajícími by modlitba měla pokrývat tři základní oblasti: 1. výchovu k tichu, naslouchání, chvále a adoraci Boha Otce, Syna a Ducha Svatého; 2. výchovu k symbolické řeči se zřetelem na křesťanskou liturgii; 3. výchovu k osobní modlitbě.

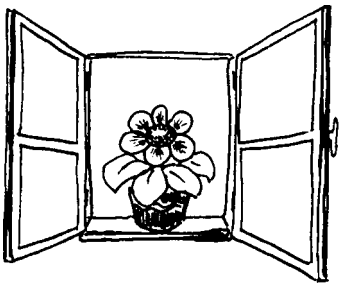

Mládež je třeba vést k tomu, aby se učila krok za krokem:

- oslovovat Boha používáním běžného slovníku (přirozeně);
- vést osobní dialog s Bohem ve vší jednoduchosti a pravdě;
- modlit se pomocí slov Písma a jimi oslovovat Boha;
- svěřovat svůj život do Boží přítomnosti.

Společná modlitba

Ježíš slovy *„kde jsou dva nebo tři shromážděni v mém jménu, tam jsem já uprostřed nich“* (Mt 18,20) doporučuje modlitbu ve společenství. Mladí tak mohou zažít sílu modlitby ve společenství církve. Modlitba však není vždy otázkou spontánnosti, proto je třeba se na ni připravit a vést ji. Modlitbě věnujme dostatečný prostor, mysleme na ni při plánování hodiny. Vytvořme pro modlitbu tiché, příjemné prostředí, osvětlení ani silné, ale ani slabé, aby se dalo číst nebo sledovat text písně. Jako vhodná dekorace poslouží svíce, ikona, kříž, Písmo sv., květiny. Tyto všechny „drobnosti“ modlitbu ulehčují. Jak se tedy společně modlit?

Katecheta by měl zvolit nejvhodnější způsob modlitby s ohledem na skupinu. Začít se dá vhodnou *písní, prosbou k Duchu Svatému*, aby se mladí na modlitbu připravili a otevřeli. Modlit se v první řadě neznamená mluvit k Bohu, ale nechat prostor, aby mohl Bůh promluvit k člověku. Několik praktických návrhů modlitby ve skupině:

1. Modlitba, která *vychází z prožívaných vnitřních emocí* – dospívající prožívají různé emoce (smutek, bolest, radost, nadšení…). Je dobré je vyzvat, aby do modlitby vložili to, co právě prožívají. Nikoho však do ní nesmíme nutit.
2. Modlitba proseb, díků, *za někoho ve skupině* nebo za společné známé – někdo má svátek, je nemocný, má před zkouškou, písemkou. Je mnoho příležitostí, jak se modlitba může stát konkrétnější a zahrnovat starosti a potřeby okolního světa.

3. Modlitba na základě slov: *děkuji, odpusť, prosím, miluji tě, chválím tě* – je dobré začít nejprve sám a pak vyzvat k modlitbě ostatní, aby se připojili.
4. Modlitba *opírající se o obraz, kresbu či výtvor*, se kterým se pracovalo ve výuce – mnohé mají symbolickou hodnotu a mohou inspirovat k modlitbě.
5. Modlitba *obsahově či výrazově blízká stylu mládeže* – existují knihy, kde lze najít hluboké modlitby, jejichž styl je blízký mladým lidem. Jde o modlitby „šité na míru" dospívajícím.
6. Modlitba *písní* – mnohé písňové texty jsou samy o sobě modlitbou.
7. Modlitba na způsob *modlitby Taizé* – jde o střídání meditační písně, ticha a krátké modlitby prosby, chvály…
8. Modlitba vycházející z předčítaného *textu Písma, příběhu, modlitby nějakého světce* – nejprve krátce představíme text, který bude následovat, potom jej nahlas a klidně přečteme. Do slov modlitby vložíme to, co jsme v textu objevili pro svůj život víry.
9. Modlitba pomocí *žalmů*.
10. Modlitba *na konci katecheze* – shrnuje to, o čem se hovořilo během setkání. Je dobré, aby nezůstávala ve všeobecné rovině, ale byla co nejkonkrétnější.

Katecheta by se měl modlit s dospívajícími a povzbuzovat je, vtáhnout žáky do modlitby. Zároveň klást důraz na to, co je v modlitbě v jejich srdci, a ne pouze na rtech. Modlit se před žáky veřejně, vlastními slovy – a spolu s nimi – není vždy lehké. Takovéto modlitby bývají provázeny vyrušováním, poznámkami, stydlivostí nebo mlčením. Mladí, a nejen oni, by měli vidět jiné modlit se, a tak poznat slova a postoje, které modlitbu provázejí. Snažme se vytvářet při modlitbě atmosféru svobody a vzájemného respektu, aby každý účastník mohl způsobem sobě vlastním odpovídat na výzvu k modlitbě.

Při výchově ve víře nemá nikdo z lidí tento proces pevně v rukou. Bůh je pramenem života, a tedy i života víry. Život modlitby katechety je důkazem, že si tuto skutečnost uvědomuje.

Podle J. Šelingy zpracovala JiŠ

POSLEDNÍ SLOVO MAJÍ DĚTI

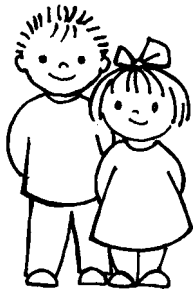

☺ Duch Svatý udělal z apoštolů holubičky. *(Zhoř u Jihlavy)*

☺ Když Pán Ježíš seslal apoštolům Ducha Svatého,
tak se nad každým z nich usadil jeden ohnivý pták. *(Rosice)*

☺ Katechetka: „Jak myslíte, že se Ježíš dorozumíval se svým Otcem?"
Petruška: „Pomocí holubice." *(Jindřichův Hradec)*

☺ „Co uviděly ženy, které přišly o velikonočním ránu k Ježíšovu hrobu?" –
„Pán Ježíš tam nebyl a místo něho tam seděl Duch Svatý." *(Ostrovačice)*

© Biskupství brněnské, Katechetické centrum, Petrov 8, 601 43 Brno
tel. 543 235 030, kl. 227 nebo 257, e-mail: kc.brno@biskupstvi.cz
www.biskupstvi.cz/kc
Evidenční číslo periodického tisku: MK ČR E 12332.
Redakce: Mgr. Marie Špačková, Jitka Šebková. Ilustrace: Iva Fukalová.
Jazyková korektura: RNDr. Josef Gerbrich.
Objednávky a změny adres hlaste svému Diecéznímu katechetickému centru, do jehož diecéze patříte.
Vychází 9× do roka (během školního roku). Toto číslo bylo dáno do tisku 12. 5. 2003.

NEVYDÁŠ KŘIVÉ SVĚDECTVÍ...

Hříchy proti 8. přikázání jsou velmi rozšířeny a mají mnoho podob. Každé provinění proti pravdě vyžaduje zároveň i nápravu.
V našem obrázku jsou různé druhy provinění zapsány v trojúhelnících. Ke každému trojúhelníku patří obdélník (jak se provinění projevuje) a kruh (jak ho lze napravit). Označte barevně trojice, které patří k sobě.

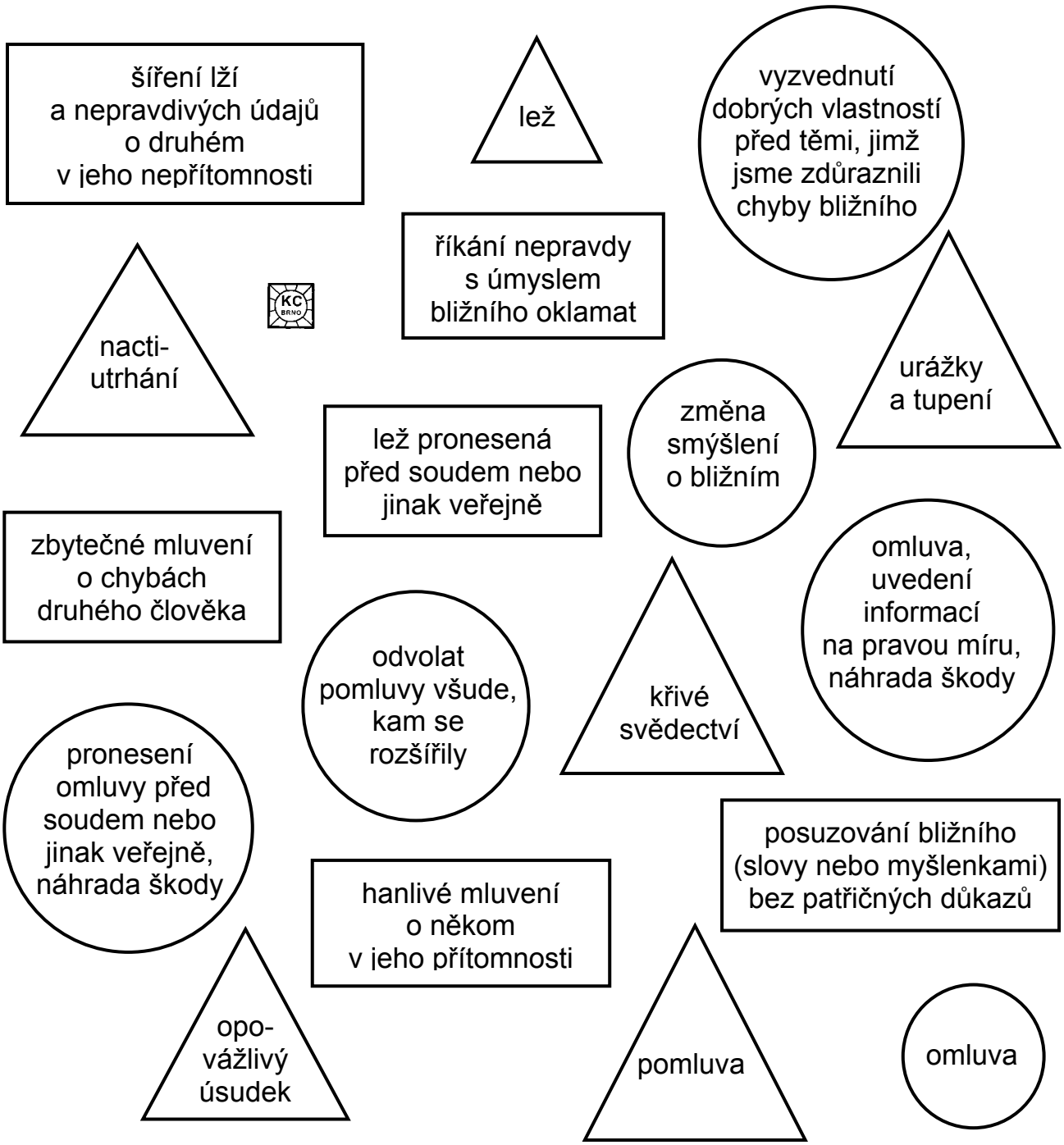

JAK PŮSOBÍ DUCH SVATÝ

Víš, jak se chovali první křesťané, když přijali o Letnicích Ducha Svatého? Je to zapsáno ve Skutcích apoštolů *(Sk 2,47a)*. Vyluštíš to také z následující řetězovky. Jde o důležitou větu, protože i my jsme přijali Ducha Svatého – už na křtu, a měli bychom se chovat také tak.

1 – 2 vyrobená z plechu
2 – 3 bratr Kaina
3 – 4 květina ve znaku skautů
4 – 5 znak (rodový, šlechtický)
5 – 6 jeden ze států bývalé Jugoslávie

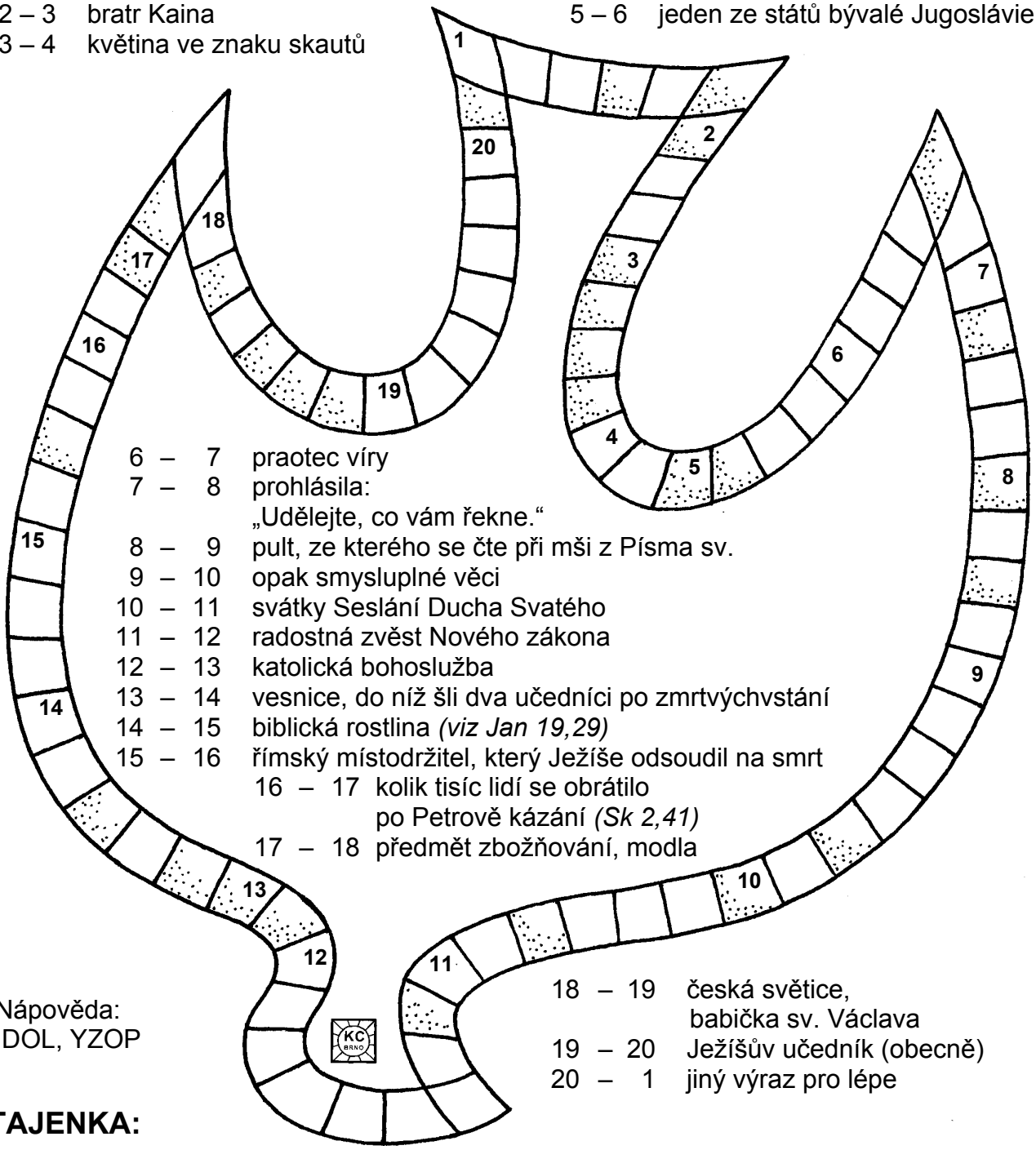

6 – 7 praotec víry
7 – 8 prohlásila: „Udělejte, co vám řekne.“
8 – 9 pult, ze kterého se čte při mši z Písma sv.
9 – 10 opak smysluplné věci
10 – 11 svátky Seslání Ducha Svatého
11 – 12 radostná zvěst Nového zákona
12 – 13 katolická bohoslužba
13 – 14 vesnice, do níž šli dva učedníci po zmrtvýchvstání
14 – 15 biblická rostlina *(viz Jan 19,29)*
15 – 16 římský místodržitel, který Ježíše odsoudil na smrt
16 – 17 kolik tisíc lidí se obrátilo po Petrově kázání *(Sk 2,41)*
17 – 18 předmět zbožňování, modla
18 – 19 česká světice, babička sv. Václava
19 – 20 Ježíšův učedník (obecně)
20 – 1 jiný výraz pro lépe

Nápověda:
IDOL, YZOP

TAJENKA:

_____

_____

CYRIL A METODĚJ

V 9. století se jedné bohaté řecké rodině narodilo mnoho dětí. Mezi nimi byli Metoděj a nejmladší Konstantin.

Konstantin studoval v Cařihradě s budoucím císařem Michalem III.

Metoděj byl také velmi vzdělaný a měl smysl pro praktické věci. Spravoval jednu byzantskou župu.

Roku 860 odešli oba bratři na přání císaře k Chazarům bránit víru. Na Krymu našli ostatky papeže Klimenta.

Moravský kníže Rostislav žádal od byzantského císaře Michala III., aby mu poslal kněze mluvící slovansky.

Císař poslal s dary a poselstvem na Moravu Konstantina s Metodějem.

Konstantin vytvořil nové písmo – hlaholici. Přeložil s Metodějem bibli a liturgické texty. Tak byl dán základ slovanského písemnictví.

Oba bratři přišli na Moravu roku 863. Svým přístupem brzy získali místní obyvatele pro křesťanství.

Bratři se museli hájit v Římě kvůli používání slovanského jazyka v liturgii. Papež jim k tomu dal svolení.

Konstantin v Římě onemocněl. Vstoupil do kláštera, přijal jméno Cyril a roku 869 zemřel.

Závistiví biskupové zajali Metoděje při cestě zpět na Moravu a vsadili ho na dva a půl roku do vězení.

Díky papeži byl osvobozen a založil školu, kde se Písmo překládalo do staroslověnštiny. Pro obyvatele sepsal i zákoník. Pokřtil knížete Bořivoje, manžela Ludmily.

Po Metodějově smrti roku 885 byli jeho žáci pronásledováni a vyhnáni. Odešli do Bulharska a dalších zemí.

Cyrilu a Metodějovi vděčíme za písmo i za existenci coby svébytný národ. Svátek mají 5. července. Jsou rovněž spolupatroni Evropy.

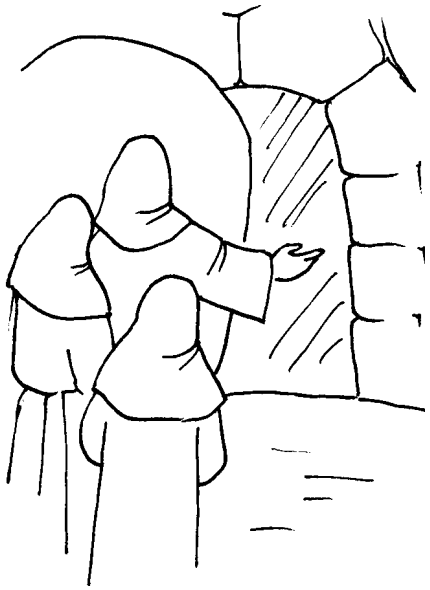

ŽENY U HROBU

37.

Pilát postavil
k Ježíšovu hrobu stráže
a před vchod
dal přivalit veliký kámen.
Když šly ženy ke hrobu,
byl však kámen odvalen.
Dozvěděly se tam,
že Ježíš vstal z mrtvých.

Kdy a proč šly ženy ke hrobu?

Které ženy to byly?

Kdo jim oznámil,
že Ježíš byl vzkříšen?

Co pak ženy udělaly?

Mk 16,1-8

VZKŘÍŠENÝ JEŽÍŠ
UPROSTŘED UČEDNÍKŮ

38.

Učedníci měli zavřené dveře
ze strachu před židy.
Tu se před nimi objevil Ježíš
a řekl: „Pokoj vám!
Přijměte Ducha Svatého.
Komu hříchy odpustíte,
tomu jsou odpuštěny,
komu je neodpustíte,
tomu odpuštěny nejsou.“

Jakou svátost Ježíš
svými slovy ustanovil?

Který apoštol tam chyběl?

Co se pak odehrálo?

Jan 20,19-29

NANEBEVSTOUPENÍ

39.

Po svém zmrtvýchvstání
se Ježíš apoštolům zjevoval
a mluvil o Božím království.
Slíbil jim Ducha Svatého.
Když byli na Olivové hoře,
oblak jim vzal Ježíše z očí.
Co se vlastně stalo,
to se dozvěděli od dvou mužů
v bělostných šatech.

Kolik dní po zmrtvýchvstání
se stala popsaná událost?

Jak ji dnes nazýváme?

Co řekli ti dva muži?

Sk 1,1-14

LETNICE

40.

Apoštolové se spolu s Marií
a ženami společně modlili.
Najednou se ozval hukot
a naplnil celý dům, kde byli.
Všechny naplnil Duch Svatý.
Od té chvíle apoštolové
začali o Ježíšovi
neohroženě mluvit.

Ve kterém městě se to stalo
a o jakých svátcích?

Jaká znamení se ukázala
nad každým z apoštolů?

Nad čím žasli zvlášť cizinci?

Sk 2,1-14

ZNÁŠ UDÁLOSTI
NOVÉHO ZÁKONA

KARTIČKY
PRO BYSTRÉ HLAVIČKY

ZNÁŠ UDÁLOSTI
NOVÉHO ZÁKONA

KARTIČKY
PRO BYSTRÉ HLAVIČKY

ZNÁŠ UDÁLOSTI
NOVÉHO ZÁKONA

KARTIČKY
PRO BYSTRÉ HLAVIČKY

ZNÁŠ UDÁLOSTI
NOVÉHO ZÁKONA

KARTIČKY
PRO BYSTRÉ HLAVIČKY

ZNÁŠ UDÁLOSTI
NOVÉHO ZÁKONA

KARTIČKY
PRO BYSTRÉ HLAVIČKY

ZNÁŠ UDÁLOSTI
NOVÉHO ZÁKONA

KARTIČKY
PRO BYSTRÉ HLAVIČKY

ZNÁŠ UDÁLOSTI
NOVÉHO ZÁKONA

KARTIČKY
PRO BYSTRÉ HLAVIČKY

ZNÁŠ UDÁLOSTI
NOVÉHO ZÁKONA

KARTIČKY
PRO BYSTRÉ HLAVIČKY

1. Skrze kterého proroka dal Bůh lidem Desatero?	2. Na které hoře dal Bůh lidem Desatero?	3. Na čem bylo Desatero podle Bible napsáno?	4. Co s lidmi uzavřel Bůh?
5. Co řekl Ježíš o Zákonu?	6. Do jaké věty shrnul Ježíš Desatero?	7. Čeho se týkají přikázání „první desky“?	8. Čeho se týkají přikázání „druhé desky“?
9. Jak zní 1. přikázání Desatera?	10. Před čím nás chrání 1. přikázání?	11. Uveď některé hříchy proti 1. přikázání.	12. Jak zní 2. přikázání Desatera?
13. Uveď některé hříchy proti 2. přikázání.	14. Jak zní 3. přikázání Desatera?	15. Co dělá člověk, který dodržuje 3. přikázání?	16. Které máme u nás v ČR zasvěcené svátky?

Stříhejte kartičky středem mezery. – Příloha Katechetického věstníku č. 10/2002-03.

17. Jak zní 4. přikázání Desatera?	18. Týká se 4. přikázání pouze vztahů mezi rodiči a dětmi?	19. Jak zní 5. přikázání Desatera?	20. Jaké činy jsou proti 5. přikázání?
21. Co je to eutanazie a kterému přikázání odporuje?	22. Jak zní 6. přikázání Desatera?	23. Uveď nějaký hřích proti 6. přikázání.	24. Jak zní 7. přikázání Desatera?
25. Jaké hříchy jsou proti 7. přikázání?	26. Jak zní 8. přikázání Desatera?	27. Uveď některé hříchy proti 8. přikázání.	28. Jak zní 9. přikázání Desatera?
29. Jak zní 10. přikázání Desatera?	30. Která neřest způsobuje hříchy proti 10. přikázání?	31. Kolik máme církevních přikázání?	32. Znáš aspoň některé z církevních přikázání?

HŘÍČKY Desatero DO KRABIČKY

Informační
PŘÍLOHA
pro brněnskou diecézi

č. 10 Školní rok 2002/2003 – červen

Je psáno v prorocích: „Všichni budou vyučeni od Boha“ *(Jan 6, 45).*

V jedné ze svých knih mluví P. Tomáš Špidlík o francouzském knězi. Ten si napsal do svého deníku toto: „Na počátku své činnosti jsem si myslel, že lidi o Bohu nevědí nic, než to, co jim řeknu. Dnes vím, že je tomu úplně jinak. Kristus posílá ke mně ty, které už před tím navštívil on sám. Obyčejně mi pak říkají: Přichází mně na mysl stále a stále tato myšlenka… Odkud se bere?“

Tu zkušenost už dávno, v době Otců církve, popsali duchovní autoři. Bylo jim nápadné, že taková myšlenka přichází úplně znenadání, neví se proč, otevírá jakési nové světlo a možné nadějné životní řešení. Znamená to totiž, že lidé, s kterými se setkáváme, nejsou žádní „bezbožníci“, tak jak je někteří „zbožníci“ vnímají a jsou velmi rychlí ve svých soudech. Ale i my, kteří mluvíme lidem – malým i velkým – o Bohu s velmi poctivou a upřímnou snahou, neměli bychom zapomenout na tyto *Boží inspirace*, tato trochu nereflektovaná setkání lidí s duchovním světem. I tehdy, když mluvíme o Bohu k dětem nebo k dospívajícím, neměli bychom se hroutit a říkat: „Vždyť oni nic nevědí!“ Jeremiáš říká: *„Svůj zákon jim dám do nitra, vepíši jim ho do srdce.“*

Ta zkušenost francouzského kněze jistě neznamená, že bychom neměli být aktivní, že bychom neměli budovat vztahy k lidem, že bychom neměli evangelizovat a katechizovat. Naopak. Je ale především upozorněním, že Bůh už mě předešel v mém setkání s člověkem, že lidem už nějakou tu svou „větu“ do srdce napsal. A je uměním misionáře a katechety nikoli vyklopit na člověka hned celý katechismus, ale navázat na tuto Boží „větu“ vepsanou do srdce člověka. Vyprosme si zvlášť v těchto dnech vnitřní „průvan“ Ducha svatého, aby nás občerstvil pro osobní vidění člověka před sebou. Moc to nám všem přeji!

P.Petr Nešpor

PŘIPOMÍNÁME

- **Formační setkání v Brně: pondělí 19. května 2003.** Téma: **Náměty k Desateru v katechezi dětí a mládeže.** Přednášející: P. Pavel Kafka. Začátek v 17 hodin na Petrově č. 2. Předpokládaný konec do 19.30 hod. Všechny srdečně zveme.

- **Metodický seminář k novým učebním pomůckám.** Uskuteční se v Brně na Petrově v sobotu 31. května 2003 od 9 do cca 15 hodin. K účasti je třeba se předem přihlásit na Kate

chetickém centru písemně, e-mailem či telefonicky do 20. 5. 2003. Podrobnější informace byly uvedeny minule.

➢ **Celostátní setkání katechetů v Hradci Králové:** o podzimních prázdninách ve dnech **25. až 27. 10. 2003.** Formulář přihlášky i podrobný program byl uveden ve věstníku č. 8. Celé setkání je zaměřeno na práci s katechismem a jeho nejvýznamnějším hostem bude kardinál Schönborn, arcibiskup vídeňský. Složenky k zaplacení poplatku pro pořádající ČBK (300 Kč) vám na požádání rádi zašleme. Termín přihlašování: do 31. 5. 2003.

➢ **Duchovní cvičení pro katechety** – Vranov u Brna 10. až 13. 8. 2003. Exercitátor P. ThLic. Aleš Opatrný. Přihlašujte se do 10. 6. 2003.

➢ **Ještě máme:** plakáty pro katechezi – soubor za 320 Kč; k plakátům katechismy pro děti zdarma. Lístečky s modlitbou růžence – 10 ks za 8 Kč.

NOVÉ INFORMACE

➢ **Vzdělávání.** V červnu 2003 skončí právě probíhající teologický kurz. V příštím školním roce na něj naváže kurz Katecheta (pořádá Katechetické centrum) a kurz Akolyta (pořádá Diecézní pastorační středisko). Do těchto kurzů mohou postoupit zájemci, kteří letos řádně dokončí kurz teologický. Kurz Katecheta je vhodný i pro ty, kteří v minulosti absolvovali jednoletý katechetický kurz dříve, než se v něm prováděly „katechetické metody“ praktickým způsobem se zapojením všech účastníků ve skupinkách.

Noví zájemci o teologicko-katechetické vzdělání, kteří dosud žádný kurz neabsolvovali, si budou muset tentokrát jeden školní rok počkat, protože otevření teologického kurzu se ve školním roce 2003-04 nepředpokládá.

Přihlášky do kurzu Katecheta, který bude probíhat od října 2003 do května 2004, se spolu s doporučením duchovního správce podávají na Katechetickém centru do 10. září 2003. Formuláře budou asi během 14 dní ke stažení na našich internetových stránkách nebo k vyzvednutí na Katechetickém centru.

Všichni duchovní správcové dostanou informace o obou kurzech včetně přihlášek také v červnových Actech curiae.

➢ **Časopis Kamínky.** Centrum pro rodinu a sociální péči vydává dvouměsíčník Kamínky určený pro rodiny brněnské diecéze. Najdete zde rozhovory s odborníky, články o výchově dětí, stránky pro rodiče hyperaktivních dětí, katechetické okénko pro rodiče a náměty k prožívání církevního roku s dětmi, zkušenosti rodin a informace o programech pro rodiny (setkání, poutě, vzdělávání aj.) na území naší diecéze. CPRSP pošle na požádání ukázkové číslo. Můžete si ho také zakoupit na Petrově 5 (Služby). Roční předplatné (5 čísel) činí 150 Kč. Formát A4, 24stran. Objednávky na tel. 542 217 464.

➢ **Výročí Papežského misijního díla dětí.** PMDD, které znáte z akcí jako je MOST, kreslení a prodej velikonočních a vánočních pohledů, jeden dárek navíc apod., oslaví letos 1. června své 160. výročí založení. Do Lisieux, které je spojováno s patronkou PMDD – svatou Terezií, byla poprvé pozvána i delegace českých dětí.

Přejeme Vám pěkné prázdniny a načerpání nových sil.